

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

ЮРЧЕНКО ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ

**МЕХАНІЗМ ЗМІЦНЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ:
ЄВРОАТЛАНТИЧНИЙ ДОСВІД І ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ**

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

м. Миколаїв – 2019 рік

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Наприкінці ХХ відбулася докорінна трансформація міжнародної системи, яка, з одного боку, ліквідувала неприхований антагонізм двох суперсистем, відкрила нові форми перспективної взаємодії для колишніх супротивників, але, з іншого боку, руйнація усталених зв'язків стимулювала дезорганізацію світового політичного простору. Останнє проявилось у наростанні політичного екстремізму, релігійної нетерпимості, ескалації конфліктів на національно-етнічній та етноконфесійній основі, зростанні міграційних потоків, підйомі терористичної активності.

У свою чергу, неспровокована військова агресія Росії проти України у 2014 р., анексія українського Криму, довели, що створені до цього регіональні механізми підтримки європейської безпеки виявилися нездатними ефективно протидіяти викликам і загрозам нового покоління. Ситуація здавалася більш небезпечною на тлі структурної кризи ООН, яка опинилася вкотре неготовою оперативно та ефективно реагувати на нові міжнародні реалії.

Отже, за даних умов перед головними учасниками світової політики постала необхідність змінити підхід до розуміння безпеки, віднайти нові механізми забезпечення регіональної та міжнародної стабільності. Показовим у цьому плані став досвід країн ЄС, зокрема Франції.

Для Франції, як і у будь-якій іншій країні, національна безпека є найважливішим державним пріоритетом. Вона забезпечується її дипломатією і збройними силами, коли мова йде про зовнішню безпеку, і внутрішньополітичними заходами і силами внутрішнього порядку, коли на порядку стають проблеми внутрішньої безпеки. Обидва виміри безпеки – зовнішній і внутрішній – тісно пов'язані, особливо в контексті «відкритих» шенгенських кордонів між країнами ЄС і активного міграційного потоку, який традиційно йде до Франції з Африки та Азії.

Підвищена увага Франції до проблем національної безпеки обумовлена і тим, що, залишившись після розпаду колоніальної імперії в 1950-1970-х роках середньою європейською державою з ядерною зброєю, країна як і раніше веде активну зовнішню і військову політику в Європі та за її межами – в Середземномор'ї, Африці, на Близькому Сході тощо. У зв'язку з брекзітом Франція взагалі залишається єдиною державою ЄС, яка має ядерну зброю і право постійного членства в Раді Безпеки ООН, а отже, буде нести підвищену відповідальність за забезпечення не тільки європейської, але і глобальної безпеки. У зв'язку з цим актуальність набуває питання: які сьогодні основні виклики національної безпеки Франції та якими силами і засобами володіє Париж для їх забезпечення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі становлення та реалізації європейської політики у галузі безпеки та оборони присвячено чимало наукових досліджень, як у межах вітчизняної історичної міжнародно-політичної школи, так і у контексті розвитку світової науки. Серед усього масиву літератури найбільш великими за обсягом, глибокими за змістом і багатими на фактичний матеріал можна назвати роботи, насамперед, М. Арзаканян, Брісета Ж., О. Барабанова, В. Барановського, М. Білоусова, Ю. Борка, І. Бусигіної, О. Буторіної, В. Копійки, Р. Кривоноса, В. Крушинського, Маркуса А., В. Манжолі, М. Стрежньової, І. Тюліна, І. Храбана, Н. Яковенко. Водночас усі ці наукові праці фокусують увагу на окремих аспектах проблематики, і містять аналіз європейської політики у галузі безпеки і оборони, як правило, крізь призму зовнішньої політики певної країни.

Актуальність зазначених вище проблем, їх недостатнє вивчення і визначили вибір теми магістерської роботи, зумовили її мету та завдання.

Мета дослідження – вивчення концептуальних і практичних аспектів забезпечення національної безпеки Франції в контексті політичного процесу з урахуванням демографічної та екологічної обстановки, сучасної трансформації і глобалізації як зовнішніх, так і внутрішніх загроз національним інтересам Франції в ХХІ столітті, для формування якісно іншої системи і політики забезпечення національної безпеки.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити **наступні завдання:**

- визначити сутність поняття «національна безпека» та його використання в системі публічного управління та адміністрування;
- дослідити еволюцію розвитку Європейської політики безпеки й оборони;
- з'ясувати місце та роль Франції в системі Європейської політики безпеки й оборони;
- проаналізувати нормативно-правову базу державного управління щодо політики безпеки Франції;
- визначити організаційно-функціональне забезпечення державного управління щодо політики безпеки Франції;
- проаналізувати сучасні економічні засади державного управління щодо політики безпеки Франції;
- визначити стратегічні напрями реалізації досвіду Франції щодо міжнародного співробітництва у сфері безпеки;
- окреслити перспективи співробітництва України з європейськими та євроатлантичними структурами у сфері безпеки;

- визначити концептуальні засади розвитку державного управління безпековою політикою України з урахуванням досвіду Франції.

Об'єкт дослідження – стан національної безпеки сучасної Франції.

Предмет дослідження – діяльність політичних інститутів та акторів з формування нової концепції та політики забезпечення національної безпеки сучасної Франції, що відповідає назрілим потребам XXI століття.

Методи дослідження. Під час написання магістерської роботи використано комплекс загальнонаукових, міждисциплінарних та спеціальних методів.

Наукова новизна дослідження полягає, насамперед, у тому, що проблема національної безпеки сучасної Франції розкривається на широкій теоретико-методологічній та політологічній основі, як одна з важливих складових політичної науки; обрана тема досліджується в тісному взаємозв'язку спеціальних знань з різними галузями соціальних наук – історія, філософії, політології, психології, з широким використанням різноманітних політичних теорій і технологій, соціальних цінностей і політичного прогнозування, що безумовно істотно збагатило зміст політологічного дослідження і значно розширило його теоретико-методологічну базу.

Практичне значення одержаних результатів дослідження. Практична цінність отриманих результатів пов'язана з можливістю їх застосування в процесі викладання соціально-гуманітарних дисциплін, зокрема, при читанні спецкурсів з різних аспектів національної безпеки. Результати аналізу національної безпеки корисні в практичному плані для створення різних моделей моніторингу національної безпеки в цілому і моделей безпеки в конкретних сферах життєдіяльності особистості, суспільства і держави.

Апробація результатів дослідження відбулася під час доповіді на науково-практичній конференції «Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. Що змінилося у функціонуванні ЄС?» 02 грудня 2019 року та публікації тез у збірнику конференції. Тема доповіді: «Державне управління щодо забезпечення політики безпеки: вітчизняний та Європейський досвід (на прикладі Франції)».

Структура дослідження. Обґрунтування і визначення хронологічних рамок, цілей і завдань дослідження, визначили відповідну структуру дипломної роботи, що складається з вступу, трьох розділів, розділених на тематичні параграфи, висновків, списку використаних джерел та літератури. Загальний обсяг роботи – 103 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та основні завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, висвітлено наукову новизну і практичне значення виконаної роботи. Наведено результати апробації основних положень та особистий внесок автора дослідження.

У першому розділі «Теоретичні засади й особливості формування системи державного управління щодо забезпечення політики безпеки» проаналізовано передумови виникнення термінів «безпека», «національна безпека», «державна безпека» в історичному контексті, з'ясовано соціально-політичну складову «безпеки» як явища, досліджена еволюція розвитку Європейської політики безпеки й оборони.

Підрозділ 1.1 «Сутність поняття «національна безпека» та його використання в системі державного управління».

Вперше термін «безпека» був ужитий у 1190 році в словнику англійського вченого-філософа Робера як спокійний стан духу людини, яка вважає себе захищеною від будь-якої небезпеки». Проблема забезпечення безпеки перебувала в центрі уваги багатьох філософів, політологів, істориків і правознавців.

Про державний устрій суспільства, завдань та функцій держави в сфері забезпечення безпеки міркували Платон, Аристотель.

Аналіз наукової літератури, яка розкриває поняття «національна безпека», показав, що з усього різноманіття можна виділити кілька підходів до визначення цього терміна, які найбільш часто зустрічаються.

Одні роботи присвячені термінологічній характеристиці національної безпеки. Основний акцент в них робиться на теоретико-правовому значенні і смислового змісті досліджуваної категорії. Однак недоліком цього трактування в ряді випадків є деяка неточність, що допускається авторами при аналізі розглянутих понять.

Інші автори визначають національну безпеку через стан захищеності життєво важливих інтересів, особистості, суспільства і держави від різного роду погроз, тобто свободи від небезпеки. Однак недоліками даного підходу виступають складність віднесення того чи іншого явища до життєво важливих інтересів, а також невизначеність наявності або відсутності загроз, їх характер. Ще одна група дослідників поділяє національну безпеку на види – військову, економічну, екологічну тощо – і корінних основ існування особистості, соціуму і держави, а також світової спільноти.

У вітчизняній науковій літературі є й інші визначення, що розкривають поняття «національна безпека», наприклад через якісний і кількісний стан суспільства, що характеризується узгодженістю інтересів та їх захищеністю.

Таким чином, на сьогодні єдине усталене визначення поняття «національна безпека» відсутнє.

У зв'язку з цим представляється необхідним звернутися до питання про походження і розвиток категорії «національна безпека».

Аналіз показав, що на сьогодні з питання використання термінів «державна безпека» та «національна безпека» склалося дві точки зору. За однією з них державна безпека є найважливішим видом національної безпеки. Як відзначають деякі вчені, «відбувається поступовий процес витіснення державної безпеки безпекою національною». Інакше кажучи, спостерігається процес заміщення поняття «державна безпека» терміном «національна безпека». На нашу думку, це не зовсім вірно, державну безпеку можна назвати складовою частиною національної безпеки.

Поняття національної безпеки являє собою складну систему, яка об'єднується суб'єктами – особистістю, суспільством, державою, що знаходяться у тісному взаємозв'язку, діяльність яких спрямовуються єдиними цілями

Підрозділ 1.2 «Еволюція розвитку Європейської політики безпеки й оборони».

Події навколо підготовки і початку війни в Іраку у березні 2003 року призвели до поділу країн-членів ЄС на дві групи: опоненти США, на чолі з Німеччиною та Францією, та їх адепти, на чолі з Великобританією, яка безпосередньо взяла участь у військовій кампанії. Такий фактичний розкол Європи, здавалося, призведе до паралічу інтеграційних процесів, зокрема, у воєнно-політичній сфері. Однак цього не відбулося. Навпаки, іракська криза в трансатлантичних відносинах дала поштовх для розвитку спільної європейської політики у галузі безпеки та оборони.

29 квітня 2003 року за ініціативою Бельгії у Брюсселі відбувся «міні-саміт» за участю Франції, Німеччини та Люксембурга – найбільш активних серед європейських країн противників воєнного розв'язання «іракського питання». «Брюссельська четвірка» вирішила виступити з ініціативою створення штабу для управління спільними операціями ЄС, які можна було б проводити поза межами НАТО. З конкретних рішень саміту необхідно виділити пропозицію сформувати європейське командування стратегічною воєнно-транспортною авіацією.

Європейський союз 12–13 грудня 2003 року затвердив рішення про створення центру воєнного планування ЄС, який буде діяти паралельно з європейським командуванням НАТО. Його головна мета – підготовка операцій ЄС.

Наступний етап трансформації інституційних основ з реалізації спільної європейської політики у галузі безпеки та оборони розпочався із підписання Лісабонського договору. Відповідно до нього основною інституцією ЄС, що відповідає за

реалізацію спільної безпекової політики, стала Рада ЄС, або Рада Міністрів. Відповідно до змін, внесених Лісабонським договором, Рада ЄС сприяє узгодженості зовнішніх політик Європейського Союзу стосовно їх відповідності загальним цілям зовнішньої політики та організовує спільну зовнішню та безпекову політику на базі загальних настанов та стратегічних напрямів, визначених Європейською Радою.

Ключовим положенням Лісабонської угоди є пункт про взаємну оборону, який зобов'язує надати допомогу і підтримку у разі, коли «територія країни – члена ЄС стане жертвою військової агресії».

З кінця 2008 року тематика колективної оборони практично повністю пішла з фокусу уваги європейських керівників – всі сили були покладені на боротьбу з виниклими фінансово-економічними труднощами. Зустріч в грудні 2012 р. повернула Загальну політику безпеки та оборони (ЗПБО) на перший план політичного порядку Європейської ради.

Чергове засідання Європейської ради, яке відбулося рік потому - в грудні 2013 року – стало, мабуть, одним з ключових для ЗПБО: загальній політиці була присвячена майже половина його висновків. Зокрема, слід відзначити конкретизацію напрямків діяльності за першим пріоритетом (підвищення ефективності ЗПБО).

З початку 2014 розвиток ЗПБО проходив в змінній геополітичній обстановці. Нові виклики у зовнішньому середовищі безпеки по-різному впливали на розвиток антикризового потенціалу ЄС. Так, події в Україні не справили прямого впливу на нього, а скоріше активізували дискусії про роль НАТО в Європі. Це цілком закономірно, оскільки можливості використання ЗПБО в ситуації, що склалася невеликі: проведення операції в Донбасі не представляється можливим, тому ЄС обмежився лише відправкою до Києва консультативної цивільної місії *EUAM Ukraine*, завдання якої – надання допомоги в реформі українських правоохоронних органів (діє з 1 грудня 2014 г.)

28 червня 2016 р. Верховний Представник ЄС із закордонних справ і політики безпеки Федеріка Могеріні представила Глобальну стратегію Європейського Союзу щодо зовнішньої політики і політики безпеки “Спільне бачення, єдиний підхід: сильна Європа”.

Основними безпековими пріоритетами визначені: оборона, боротьба з тероризмом, кібербезпека, енергетика та стратегічні комунікації.

Наступним заходом щодо реалізації положень Глобальної стратегії став План дій у сфері європейської оборони, який був затверджений Європейською Комісією 30 листопада 2016 р. План передбачає конкретні дії, які покликані сприяти країнам-членам в активізації досліджень і більш ефективному витрачанні коштів на спільну оборону.

Тенденція до скорочення оборонних бюджетів посилюється через їх неефективне використання. Фрагментація європейських ринків призводить до непотрібного дублювання. Скорочення витрат на оборону по всій Європі не сприяло активізації співпраці, скоріш навпаки, призвело до її обмеження. Сьогодні в ЄС існує менше спільних програм, ніж 20 років тому.

Важливим стратегічним пріоритетом у Глобальній стратегії ЄС визнав стійкість сусідніх держав та творчий розвиток партнерства на індивідуальній основі.

Підрозділ 1.3. «Місце та роль Франції в системі Європейської політики безпеки й оборони».

Основні концептуальні положення з питань безпеки у Франції в XXI столітті оприлюднені в «Білих книгах з питань оборони і національної безпеки», які були видані у 2008 і 2013 роках. У жовтні 2017 року Міністерство оборони Франції оприлюднило «Стратегічний огляд з питань оборони і національної безпеки» (далі - «Стратегічний огляд»), в якому ключовою загрозою для безпеки країни названий ісламський тероризм, відомий також на Заході як джихадизм.

В оприлюдненій у липні 2008 року французькій Білій книзі з зовнішньої та європейської політики на 2008-2020 роки стверджується, що в рамках Європейського Союзу слід посилювати політичну конвергенцію, яка є основою спільної зовнішньої та безпекової політики, а також продовжувати стимулювати Європейський Союз відігравати зростаючу роль у підтриманні безпеки в Європі та у всьому світі.

Перебуваючи в центрі Західної Європи, Франція останнім часом зазнала на собі майже всі загрози, з якими зіткнувся ЄС. Для внутрішньої безпеки ключовими з них викреслюються дві – це міграційна криза і зростання ісламістського тероризму.

Проблема міграції тісно пов'язана з ростом терористичної загрози: в результаті трьох найбільших терактів 2015-2016 років в Парижі і Ніцці. В боротьбі з тероризмом французька влада вжила низку заходів: в 2015 році у Франції на два роки був введений режим НС, який розширив права місцевої влади та поліції в області забезпечення безпеки.

18 жовтня 2017 року в країні прийняли закон «Про посилення внутрішньої безпеки та боротьби з тероризмом», який передбачає обмеження підозрюваних в тероризмі осіб в правах на місце проживання і пересування, спрощення процедур їх обшуку, електронне стеження і доступ до їх персональних даних. Закон передбачає посилення контролю на вулицях і закриття релігійних установ, помічених у поширенні ідей тероризму.

Отже, можна зробити висновок, що сьогоднішня Франція далека від стабільності та всеосяжної безпеки, і французи не приховують своєї стурбованості проблемами безпеки, як внутрішньої, так і зовнішньої, які останнім часом виявилися тісно пов'язані. У низці

самих різних загроз для безпеки країни, військового і невійськового характерів, найбільш гострою стала терористична загроза, яка часто має зовнішнє походження, але проявляє себе на території Франції. У зв'язку з цим за останні роки у Франції помітно посилилося усвідомлення необхідності надійної оборони.

За оцінками аналітиків, така тенденція буде зростати і завдяки конкуренції, що загострюється ситуації на Близькому Сході, в Передній Азії і особливо в Африці. Зовнішнє походження має і міграційна проблема, але її наслідки (зростання оргзлочинності, проблеми адаптації мігрантів у французькому суспільстві) непорівнянні з терористичною, хоча джихадісти користуються міграційним потоком для проникнення до Франції.

Зрозуміло, існують й інші ризики, зазначені вище, – ядерне розповсюдження, економічні, енергетичні, кліматичні, санітарні та кіберзагрози. Про взаємозв'язок зовнішніх та внутрішніх викликів говорить і те, що з метою їх запобігання використовуються (або можуть використовуватися) одні й ті ж структури: армія, сили і засоби ЄС і НАТО.

У *другому розділі* «Аналіз функціонування системи державного управління щодо забезпечення політики безпеки Франції» досліджено нормативно-правову базу державного управління щодо політики безпеки Франції, розглянуто організаційно-функціональне забезпечення державного управління щодо політики безпеки Франції, проведено аналіз сучасних економічних засад державного управління щодо політики безпеки Франції.

Підрозділ 2.1. «Нормативно-правова база державного управління щодо політики безпеки Франції» У Франції керівні установки, що визначають основний зміст військової доктрини, як і у більшості інших західноєвропейських держав, прописуються в "Білій книзі". Перша "Біла книга" Франції 1972 р. (Livre blanc sur la defense) базувалася на принципах національної політики, сформульованих і реалізованих президентом Шарлем де Голлем в післявоєнний період. В її основу було покладено гасло "величі і незалежності республіки". Діяльність у військовій області була спрямована на реалізацію головної ідеї – забезпечення стратегічної незалежності Франції за допомогою володіння ядерною зброєю. На цій основі були сформульовані три головні цілі оборонної політики, які зберегли свою актуальність до теперішнього часу: захист території і населення країни; участь у забезпеченні безпеки Європи; захист віддалених територій, де традиційно присутні інтереси республіки.

Наступні видання "Білої книги", незважаючи на коливання зовнішньополітичного курсу країни, враховували основні принципи деголлівської політики, що отримала назву

"голлізм". Положення військової доктрини уточнювалися і розвивалися в міру змін геополітичної ситуації, появи нових викликів і загроз безпеці.

В останній "Білій книзі" 2013 року військово-політична сторона військової доктрини зазнає істотних змін, викликаних різким розворотом зовнішньополітичного курсу Франції в бік атлантизму та поверненням країни до військових структур НАТО. Цей курс, взятий ще за президентства Н. Саркозі, триває і при нинішньому главі держави Е. Макрона.

Підготовлений за дорученням останнього і опублікований в жовтні 2017 року «Стратегічний огляд з питань оборони і національної безпеки» (*Revue strategique de defense et de securite nationale*) свідчить про те, що зовнішня політика Франції підтримує подальше посилення ролі Північноатлантичного союзу в якості найважливішого елемента сучасної архітектури міжнародної безпеки при одночасній побудові самостійної європейської системи оборони. Виходячи з оцінок, зроблених в стратегічному звіті, підготовлений проект оборонного бюджету на 2018 рік і почалася розробка нової "Програми розвитку збройних сил на 2019-2025 роки" (*Loi de programmation militaire 2019-2025 -LPM 2019/2025*).

Всі вищевказані документи доповнюють військово-політичні, військово-стратегічні та військово-економічні основи сучасної військової доктрини Франції.

У доктринальних документах значна увага також приділяється таким викликам сучасності, як кібератаки, епідемії, техногенні та кліматичні катастрофи, демографічні виклики і неконтрольована міграція населення "слабких країн".

Підрозділ 2.2 «Організаційно-функціональне забезпечення державного управління щодо політики безпеки Франції».

Верховним головнокомандувачем збройними силами Франції відповідно до конституції є президент республіки, який керує ними через комітет оборони, вища рада оборони, прем'єр-міністра і міністра оборони .

Комітет оборони є вищим політичним органом з військових питань при президенті та уряді. Він приймає рішення з основних питань оборони, спрямовує діяльність різних міністерств і відомств з підготовки країни на випадок війни, а у воєнний час очолює керівництво країною і збройними силами. На засіданнях комітету головує президент республіки. До складу комітету входять прем'єр-міністр і ряд міністрів (закордонних справ, внутрішніх справ, оборони, економіки і фінансів), а також генеральний секретар національної оборони. До участі в роботі комітету в разі потреби можуть залучатися інші міністри і керівники різних відомств.

Вища рада оборони є консультативним органом при президенті та уряді. Її функцією є вироблення рекомендацій щодо законопроектів в області військової політики і будівництва збройних сил. До складу Вищої ради оборони входять: президент Франції (голова), прем'єр-міністр, керівники основних міністерств і відомств.

Збройні сили Франції складаються з сухопутних військ, військово-повітряних і військово-морських сил, а також військової жандармерії.

Париж надає великого значення зміцненню національної армії. За рівнем боєздатності і оснащення передовою технікою французькі війська (в зв'язку з майбутнім виходом Великобританії з ЄС) вважаються першими в ЄС і п'ятими в світі.

Найважливішу роль в забезпеченні безпеки національної території Франції відіграють її ядерні сили, що робить французький військовий потенціал ще більш вагомим в Європі і світі. При цьому в «Білій книзі» 2013 року підкреслювалося, що ядерні сили країни залишаються виключно в національному веденні.

Вища виконавча влада в зоні оборони належить префекту цієї зони, а керівництво військовими заходами здійснює командувач нею (в кризових ситуаціях командувачі військовими округами за розпорядженням уряду автоматично призначаються командувачами зонами оборони).

Комплектування особовим складом збройних сил здійснюється відповідно до закону про національну повинність і набором добровольців за довгостроковими (не менше трьох років) контрактами. Призовний вік встановлений у 19 років, а для добровольців - 18 років. Тривалість строкової служби 12 місяців для всіх категорій військовослужбовців строкової служби. Понад половина особового складу збройних сил є кадровими військовими і особами, що проходять службу за довгостроковими контрактами, а такі компоненти збройних сил, як стратегічні ядерні сили і військова жандармерія, практично майже повністю укомплектовані цими категоріями військовослужбовців.

Збройні сили Франції оснащуються сучасною бойовою технікою, озброєнням і постійно нарощують свою бойову міць.

Підрозділ 2.3 «Аналіз сучасних економічних засад державного управління щодо політики безпеки Франції»

Населення Франції становить 1% населення планети, вона виробляє 4% світового ВВП і за цим показником знаходиться на п'ятому місці в світі.

Виняткова економічна морська зона Франції займає 3% акваторії Світового океану і є другою за величиною після морської зони США. Завдяки своїм заморським територіям республіка зберігає свою присутність у всіх океанах і на більшості континентів. Ці

території мають стратегічну й економічну значимість, так як містять мінеральні та енергетичні ресурси, необхідні економіці країни.

Провідну роль у виробництві озброєння та військової техніки Франції грає невелика група найбільших військово-промислових компаній. 10 з них дають 85% продукції Воєнно-Промислового Комплексу Франції. Ці компанії входять в число 100 найбільших в світі виробників ОВТ. Всі великі французькі військово-промислові компанії очолюють мережеві системи з малих і середніх субпідрядників і субконтракторів.

Формування ВПК Франції відбувалося в основному шляхом націоналізації приватних військово-промислових компаній (націоналізації 1936 1945 і 1982 років.). В процесі своєї історичної еволюції французькі військово-промислові компанії неодноразово змінювали форму власності.

Приватизація істотно змінила структуру власності в ВПК. За винятком ДКН (монополіст в морському військовому виробництві) і ПАТ (монополіст по сухопутних ОВТ) всі інші найбільші підприємства ВПК в даний час або приватизовані, або (частіше) перетворені в СП.

Найважливіше місце в діяльності МО Франції займає політика підтримки технологічного та науково-дослідного потенціалу ВПК на рівні сучасних і перспективних вимог військово-технічної революції і військово-наукового прогресу. Основними напрямками зовнішньоекономічної діяльності підприємств ВПК Франції є військово-промислова інтеграція (з рядом найбільш розвинених європейських країн-членів НАТО) і всебічне стимулювання зростання експорту ОВТ (з особливим наголосом на Азіатсько-Тихоокеанський регіон).

Військове і політичне керівництво Франції традиційно надає великого значення малим і середнім підприємствам в ВПК. У самій військовій доктрині говориться про те, що мережі підприємств «другого рівня» (середні і дрібні підприємства) слід приділяти особливу увагу.

Малі і середні підприємства в ВПК є важливим джерелом інновацій, необхідних для національної оборони, які складають базу виробництва обладнання та компонентів, необхідних для глобальної однаковості французьких систем озброєнь.

Слід зазначити, що французькі військово-промислові фірми, продукція яких знаходить стійкий попит на міжнародному ринку ОВТ, користуються цілим рядом привілеїв, наданих їм з боку урядових органів Франції. У числі таких привілеїв – і прямі фінансові субсидії, і певні податкові пільги, і гарантії на отримання довгострокових банківських кредитів. І пільгове забезпечення сировиною і дефіцитним устаткуванням, і видача великих авансових перед платежів.

Отже, ефективність функціонування спеціальних органів державної влади Франції у забезпеченні національної безпеки та оборони прямо пов'язана з її великим історичним досвідом у цій сфері і наразі вона знаходиться на високому оперативному рівні. Франція має складну організаційну структуру органів державної влади у сфері забезпечення національної безпеки, котра за кількістю випереджає український «бюрократичний апарат». При цьому, у кожного органу державної влади у сфері національної безпеки є окремо закріплений за ним напрямок, який не дублюється іншими. Методи Франції щодо нейтралізації основних ризиків та загроз національній та світовій системам безпеки відрізняються детальною спланованістю, стратегічним прогнозуванням їх ймовірних наслідків та особливою методологією їх (ризиків) класифікації.

У третьому розділі «Удосконалення системи державного управління політики безпеки України з урахуванням досвіду Франції» досліджено стратегічні напрями реалізації досвіду Франції щодо міжнародного співробітництва у сфері безпеки, проаналізовано перспективи співробітництва України з європейськими та євроатлантичними структурами у сфері безпеки, проаналізовано перспективи співробітництва України з європейськими та євроатлантичними структурами у сфері безпеки, вивчено концептуальні засади розвитку державного управління безпековою політикою України з урахуванням досвіду Франції.

Підрозділ 3.1 «Стратегічні напрями реалізації досвіду Франції щодо міжнародного співробітництва у сфері безпеки».

Оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладаються на Збройні Сили України. Але необхідно зазначити, що, незважаючи на констатацію в керівних документах України того факту, що до викликів національній безпеці нашої держави належить і недостатній рівень обороноздатності України, а запобіганню виникненню воєнних конфліктів сприятиме забезпечення боєздатності Збройних Сил та інших військових формувань на рівні, достатньому для стримування потенційного агресора від застосування воєнної сили проти України, питання оборони країни з моменту проголошення незалежності України і до сьогодні не були пріоритетним напрямом діяльності для всіх без винятку керівників держави та її урядів.

Так зване «реформування» Збройних Сил України замість формування їх оптимальної структури, здатної ефективно вирішувати завдання щодо забезпечення національної безпеки, зводилося до їх скорочення і фактичного знищення.

Останні події, пов'язані з агресією РФ у Криму і на сході України, змусили урядовців заговорити про пріоритетність розвитку Збройних Сил України. Насправді ж проблему обороноздатності держави не вирішити швидко і в короткий строк.

Це довготривалий і надзвичайно затратний процес (тим більше, зважаючи на сучасний економічний стан України, можна припустити, що відновлення Збройних Сил України до стану, який дасть їм змогу належним чином виконувати покладені на них завдання, триватиме багато років). Воєнна безпека може бути підсилена за умови участі в міжнародних організаціях із колективної безпеки, таких як ОБСЄ та ООН. Стратегічним партнером у такому співробітництві є ЄС, який відіграє провідну роль у підтримці безпеки в регіоні. Співробітництво з ЄС відкриває Україні нові можливості.

З огляду на це, є необхідним реалізація досвіду зарубіжних країн в сфері безпеки та оборони, зокрема, досвід Франції.

В останніх доктринальних документах підкреслюється, що Франція є європейською державою світового масштабу. Її міжнародний статус підтверджений всім ходом історичного розвитку, активної участі в міжнародній політиці та забезпеченні міжнародної безпеки, внеском у світову економіку.

Оборонна політика Франції націлюється на захист стратегічних інтересів країни, а також виконання взятих міжнародних зобов'язань в умовах мінливої міжнародної обстановки, появи нових викликів і загроз безпеці.

Вперше після закінчення "холодної війни" як джерело військової загрози для Європи розглядається Росія.

В умовах російської воєнної агресії забезпечення воєнної безпеки і оборони держави залишається найактуальнішою проблемою сьогодення, а це, як передбачено чинною Стратегією національної безпеки України, потребує створення ефективного сектора безпеки і оборони України, забезпечення централізованого управління ним у мирний час і в кризових ситуаціях, що загрожують національній безпеці, та в особливий період, міжвідомчу координацію і взаємодію усіх його складових. Зараз майже всі дослідники вказують на відсутність в Україні ефективної системи забезпечення воєнної безпеки і оборони держави та єдиних керівних органів управління нею, особливо у кризових ситуаціях воєнного характеру.

З урахуванням досвіду Франції та відповідно до вимог ст. 107 Конституції України, Закону України "Про оборону України" та інших сучасних законодавчих і нормативно-правових актів основним консолідуючим базовим органом стратегічного керівництва сектору безпеки і оборони України може стати Рада національної безпеки і оборони

України за умови законодавчого уточнення її функцій та відповідного реформування організаційно-штатної структури.

Передовий досвід Франції у розвитку свого ВПК і підвищенні ефективності його зовнішньоекономічної діяльності в складних геополітичних умовах сучасного світу і різкого загострення боротьби на світовому ринку ОВТ представляє великий практичний інтерес для України. Звертає на себе увагу чітке використання Францією мегатрендів світового ринку і світової економіки для правильної орієнтації розвитку свого ВПК.

Ефективним висновком ВПК України з кризи може бути (по аналогії з французьким досвідом) формування замість розрізнених організацій-конкурентів національних галузевих корпорацій - монополістів за окремими основними видами ОВТ, в які повинні увійти всі ті промислові підприємства, які зберегли науково-промисловий потенціал, що дозволяє без значних капітальних витрат виходити на світовий ринок. А в ролі єдиного потужного процесора, який замикав би на себе весь обсяг міжгалузевих зв'язків міг би виступати аналог французької Генеральної делегації з озброєнь. Слід вжити належних законодавчих заходів щодо недопущення скупки акцій вітчизняних оборонних підприємств іноземними компаніями і по забороні діяльності останніх в життєво важливих областях і сферах діяльності українського ВПК.

Підрозділ 3.2 «Перспективи співробітництва України з європейськими та євроатлантичними структурами у сфері безпеки».

До останнього часу в історії розвитку України питання безпеки і оборони не були пріоритетним напрямом діяльності держави. “Реформування” Збройних Сил України передбачало лише скорочення їх та фактичне знищення, а не формування оптимальної структури. Пріоритетність розвитку Збройних Сил України постала лише після військової агресії Російської Федерації в Криму та на Сході нашої країни.

Розуміючи це, у сфері політики безпеки і оборони курс євроінтеграції Україна розпочала з підписання 13 червня 2005 р. Угоди між Європейським Союзом і Україною про визначення загальної схеми участі України в операціях Європейського Союзу із врегулювання криз, що ратифікована Законом України від 6 березня 2008 р. № 137-VI. Угода визначила порядок ухвалення рішення та загальні умови участі України в операціях ЄС із врегулювання криз як цивільними, так і військовими засобами. Заплановано було визначати загальну схему участі, а не окремо для кожної відповідної операції.

У колективній монографії «Важливість євроатлантичної інтеграції у створенні в Україні системи колективної безпеки та оборони під час гібридної війни з Російською Федерацією» дослідники підкреслюють виняткове значення співробітництва України з НАТО. Науковці зазначають, що аналіз досвіду провідних держав – членів НАТО дає

зможу відокремити такі базові сфери діяльності в секторі безпеки і оборони, як військова, правоохоронна і спеціальна. Ці сфери перетинаються між собою, утворюючи шість основних функцій: оборона держави (виключно військова сфера); військова контррозвідка (перетинання військової та правоохоронної сфер); забезпечення правопорядку (виключно правоохоронна сфера); цивільна контррозвідка (перетинання правоохоронної та спеціальної сфер); цивільна розвідка (виключно спеціальна сфера); військова розвідка (перетинання спеціальної та військової сфер).

Наближення Збройних Сил України та інших складових сил оборони, а отже і сектору безпеки і оборони України в цілому до стандартів НАТО для України є дуже актуальним, а в умовах гібридної війни – особливим. У перспективі систему керівництва сектором безпеки і оборони України та військового управління силами оборони планують розбудувати на засадах нового розподілу завдань, функцій, повноважень.

Вагомим компонентом протидії російській агресії і гібридній війні є прийняття змін до Конституції України, за якими набуття членства в Євросоюзі і НАТО стає стратегічним курсом країни. Згідно з прийнятими змінами, Україна перестає бути позаблоковою державою: в преамбулу Конституції вносяться корективи, що підтверджують незворотність європейського і євроатлантичного курсу України, а саме: закріплено положення про «європейську ідентичність українського народу і незворотність європейського і євроатлантичного курсу України». Верховна рада відповідальна за реалізацію, а уряд - за забезпечення реалізації стратегічного курсу держави на набуття членства України в ЄС і НАТО. Президент України свою чергу стає гарантом реалізації цього курсу.

Підрозділ 3.3 «Концептуальні засади розвитку державного управління безпековою політикою України з урахуванням досвіду Франції»

Ефективне державне управління оборонною сферою є безальтернативною умовою збереження національного суверенітету та територіальної єдності України. Створена система, яка сьогодні функціонує в державі, фактично має багато вад та структурних недоліків, зустрічається дублювання функцій, неузгодженість у прийнятті доленосних рішень, відсутність оперативності в аналізі мінливої військово-політичної ситуації, тощо. Кардинальна зміна усієї структури, орієнтація її на найліпші європейські стандарти має стати основою реформування національного сектора безпеки й оборони та керівництва ним. Саме цей аспект актуалізує питання підвищення ефективності державного управління оборонною сферою. Ефективність воєнної політики залежить від адекватності визначення шляхів і засобів захисту національних інтересів держави у воєнній сфері та повноти їхньої наступної реалізації, як засвідчує відповідний досвід Франції. Тривала

відсутність необхідного рівня визначеності воєнної політики України призвела до неадекватного визначення потрібних сил і засобів збройної боротьби та постійних коливань у реформуванні оборонного сектора.

Основними проблемами на сьогодні є законодавча неврегульованість функціонування сектора безпеки та оборони, відомча відокремленість його суб'єктів, відсутність спільної підготовки сил безпеки та оборони й налагодженої системи їхнього забезпечення та фінансування. Концепція розвитку СБО передбачає об'єднання спроможностей і ресурсів суб'єктів сектора безпеки та оборони в інтересах спільних дій за визначеними сценаріями й ситуаціями в умовах єдиного планування та управління.

У грудні 2014 р. Верховна Рада України визначила курс України на інтеграцію в європейський економічний і правовий простір з метою набуття членства в Європейському Союзі, а також поглиблення співпраці з Організацією Північноатлантичного договору з метою досягнення критеріїв, необхідних для набуття членства в цій організації.

Основний спосіб вирішення наведених завдань – глибоке реформування сил оборони України із залученням адекватного фінансового й матеріального ресурсів і за політичної та економічної підтримки країн-партнерів. При цьому необхідно відмовитися від екстенсивного шляху реформування (нарощування кількісних параметрів сил оборони) на користь інтенсивного (збільшення бойових та оперативних спроможностей сил оборони через підвищення їхніх якісних параметрів).

Наразі Україна активно взаємодіє з Францією в так званому «нормандському форматі», який було створено на зустрічі глав Німеччини, Франції, Росії та України 6 червня 2014 року в Шато-де-Бенувіль в Нормандії (Франція) під час святкування 70-ї річниці висадки союзників (1944).

Франція, яка має одну з найдосконаліших систем національної безпеки і оборони серед світових держав-лідерів, заслуговує на особливу увагу України. Ця держава успішно реалізує свою державну безпекову стратегію, яка остаточно оформилася у складні суперечливі часи біполярного протистояння та продовжує вдосконалюватися відповідно до вимог часу. Україна наразі знаходиться майже у такому ж стані, у якому перебувала Франція п'ятдесят років тому: затиснута між ЄС, США та Росією, наша держава відчуває на собі «геополітичні маніпуляції» найвпливовіших світових гравців, інколи будучи не в змозі їм протистояти. Різниця полягає також і у тому, що французька державна верхівка чітко уявляла місце своєї країни у системі світових геополітичних координат, поєднавши загальнодержавну «ідеологію величі» та методично відстоюючи національні інтереси.

ВИСНОВКИ

Поняття «національна безпека» у державному управлінні характеризується в контексті дослідження її різних аспектів (факторів існування, об'єктів, суб'єктів тощо). Аналіз цих аспектів дозволив стверджувати, що немає єдиного усталеного визначення поняття «національна безпека», яке б задовольняло вчених різних галузей науки та всі держави, оскільки кожна з них, надаючи таке визначення, виходить з власних інтересів і цінностей, сформованих у певний історичний період. З'ясовано, що ці інтереси й цінності визначають критерії забезпечення належності рівня національної безпеки, конструкт якої становлять змінні та незмінні компоненти.

Плинність часу та трансформація сучасних умов зумовлюють необхідність акцентування уваги на захисті життєво важливих інтересів і цінностей людини й громадянина, суспільства та держави, а, відтак, забезпеченні нею своєчасного виявлення, аналізу, запобігання та нейтралізації реальних і потенційних загроз, викликів та ризиків цим інтересам. У цьому контексті зміст державного управління безпековою політикою є формуванням та реалізацією системи заходів держави правового, організаційного й економічного спрямування, які передбачають застосування управлінських методів і засобів щодо захисту національних інтересів в усіх сферах їх діяльності з урахуванням низки загальних і спеціальних державно-управлінських принципів (науковості, комплексності, результативності, ефективності, публічності, цілісності тощо).

Одним із ключових елементів державного управління безпековою політикою є правові методи та засоби, представлені нормативно-правовою базою, організаційні методи та засоби державного управління, що становлять базис його організаційно-функціонального забезпечення, а також економічні методи та засоби державного управління, які передбачають практико орієнтоване дотримання економічних законів і засад. В цьому контексті став актуальним досвід Франції.

Франція – єдина континентальна західно-європейська держава, що входить в «Ядерний клуб», член НАТО і постійний член Ради Безпеки ООН - має потужний військово - економічний потенціал і розвинене сучасне ВПК, здатне виробляти всі основні види ОВТ. ВПК Франції в змозі не тільки забезпечувати всі нові і нові потреби своїх ЗС в озброєннях і військовій техніці нового покоління, а й виробляти значний обсяг військової продукції на експорт. Провідною технологічною парадигмою французького військового виробництва стають гнучкі інформаційно-немеханічні технології.

Зважаючи на визначальність принципів державного управління в його системі й ураховуючи предмет дослідження, в державному управлінні безпековою політикою Франції особливе місце займає принцип правонаступництва. Він устанавлює засади

цілеспрямованої, послідовної політики держави щодо прийняття рішень, вчинення дій, зокрема, розроблення нормативно-правових актів у сфері національної безпеки, що має забезпечити отримання певного позитивного результату в майбутньому, сприяти стабільному розвитку держави та зміцненню всіх сфер її діяльності. Реалізація зазначеного принципу відбувалася при вдосконаленні управлінських підходів до побудови Європейської політики безпеки й оборони.

Ця політика передбачала створення Європейської системи колективної безпеки, що надало можливість сформуванню багатоаспектне безпекове об'єднання країн ЄС у тому вигляді, в якому ми можемо його спостерігати сьогодні, а також збагатити економічний потенціал країн-членів, що сприяло підвищенню ролі ЄС у зовнішній політиці. Базис формування Європейської політики безпеки й оборони становить протидія загрозам, які в сучасних умовах є актуальними й для України, а саме: загрозам агресії; загрозам захоплення території; загрозам цілісності держави; загрозам соціально-економічного спаду тощо.

Напрямами удосконалення державного управління безпековою політикою України з урахуванням позитивного досвіду Франції є членство в НАТО, а також співробітництво з іншими країнами-членами цих структур, що вимагає приведення вітчизняного правового, організаційного й економічного забезпечення державного управління в цій сфері у відповідність до їх вимог, зокрема, щодо систем планування та бюджетування національної безпеки, її моніторингу та реагування на виклики ній тощо.

Наукові підходи до оцінювання перспектив співробітництва України з ЄС і НАТО у сфері національної безпеки, підґрунтя яких становлять принципи організаційної функціональності, цілісності, просторовості, консенсусу тощо, передбачають таке:

- 1) взаємодію з європейською й євроатлантичною структурами на найвищому, парламентському, міністерському та інших рівнях;
- 2) активну участь України в місіях, форумах та інших заходах, які проводяться цими структурами;
- 3) урахування її інституційних, територіальних та інших особливостей як переваг для посилення геополітичних позицій і забезпечення соціально-економічного розвитку;
- 4) обмін досвідом;
- 5) укладення міжнародних угод, зокрема, рамкових та імплементаційних у межах трастових фондів;
- 6) залучення нашої держави до реалізації міжнародних проектів і програм PESCO, CARD тощо.

Міжнародне співробітництво є надзвичайно важливим для Франції, і включає її обмін досвідом із країнами-членами ЄС з метою дотримання принципу колективної безпеки. Установлено, що цими країнами узгоджено План щодо посилення співробітництва у сфері безпеки й оборони, який визначає такі стратегічні завдання:

- 1) захист країн ЄС і їх громадян;
- 2) реагування на зовнішні конфлікти та кризи;
- 3) посилення потенціалу країн-партнерів, зокрема й України.

Зважаючи на це, аргументовано, що їй необхідно комплексно впровадити систему заходів, спрямованих на вдосконалення правового, організаційного й економічного забезпечення державного управління безпековою політикою. Ця система передбачає врахування як європейських, так і євроатлантичних інтеграційних прагнень нашої держави, а також оцінку перспектив розвитку її міжнародного співробітництва.

У цьому контексті визначено, з одного боку, перспективні напрями взаємодії України й ЄС у сфері національної безпеки, а саме:

- 1) співробітництво на найвищому, парламентському, міністерському та іншому рівнях;
- 2) залучення України до реалізації проектів і програм, зокрема, PESCO (Постійне структурне співробітництво) і CARD (Щорічний скоординований огляд з питань оборони);
- 3) участь нашої держави в багатонаціональних тактичних групах країн ЄС і спільних військових навчаннях;
- 4) отримання нею матеріально-технічної допомоги з метою переоснащення власної військової техніки тощо.

А з другого боку, шляхи співпраці НАТО й України у сфері національної безпеки:

- 1) реалізацію Річних національних програм співробітництва, що розробляються з 2009 р. і передбачають залучення фінансових, експертних, матеріально-технічних та ін. можливостей НАТО для посилення безпеки України;
- 2) упровадження Хартії про особливе партнерство між Україною та НАТО;
- 3) укладення рамкових та імплементаційних угод у межах трастових фондів з метою підтримки її обороноздатності;
- 4) забезпечення колективної безпеки за рахунок участі України в миротворчих операціях, військових місіях, у Силах реагування НАТО тощо.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ

1. Юрченко О.О. ТЕЗИ / О.О. Юрченко // Жан Моне Модуль «Управління ЄС і політика європейської інтеграції». Науково-практична конференція «Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. Що змінилося у функціонуванні ЄС?»: тези. – Миколаїв: Вид-во ЧНУ імені Петра Могили, 2019. – С.139-141

Анотація

Юрченко Олександр Олександрович «Механізм зміцнення національної безпеки України: Євроатлантичний досвід і вітчизняні реалії» - на правах рукопису. Магістерська робота на здобуття освітнього ступеня «магістр». Чорноморський національний університет імені Петра Могили – Миколаїв, 2019 рік.

Національна безпека є найважливішим державним пріоритетом. Вона забезпечується її дипломатією і збройними силами, коли мова йде про зовнішню безпеку, і внутрішньополітичними заходами і силами внутрішнього порядку, коли на порядку стають проблеми внутрішньої безпеки. Обидва виміри безпеки – зовнішній і внутрішній – тісно пов'язані, особливо в контексті «відкритих» шенгенських кордонів між країнами ЄС і активного міграційного потоку, який традиційно йде до Франції з Африки та Азії.

Підвищена увага Франції до проблем національної безпеки обумовлена і тим, що, залишившись після розпаду колоніальної імперії в 1950-1970-х роках середньою європейською державою з ядерною зброєю, країна як і раніше веде активну зовнішню і військову політику в Європі та за її межами – в Середземномор'ї, Африці, на Близькому Сході тощо. У зв'язку з брекзітом Франція взагалі залишається єдиною державою ЄС, яка має ядерну зброю і право постійного членства в Раді Безпеки ООН, а отже, буде нести підвищену відповідальність за забезпечення не тільки європейської, але і глобальної безпеки. У зв'язку з цим актуальність набуває питання: які сьогодні основні виклики національної безпеки Франції та якими силами і засобами володіє Париж для їх забезпечення.

Мета дослідження – вивчення концептуальних і практичних аспектів забезпечення національної безпеки Франції в контексті політичного процесу з урахуванням демографічної та екологічної обстановки, сучасної трансформації і глобалізації як зовнішніх, так і внутрішніх загроз національним інтересам Франції в XXI столітті, для формування якісно іншої системи і політики забезпечення національної безпеки.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити **наступні завдання**:

- визначити сутність поняття «національна безпека» та його використання в системі публічного управління та адміністрування;

- дослідити еволюцію розвитку Європейської політики безпеки й оборони;
- з'ясувати місце та роль Франції в системі Європейської політики безпеки й оборони;
- проаналізувати нормативно-правову базу державного управління щодо політики безпеки Франції;
- визначити організаційно-функціональне забезпечення державного управління щодо політики безпеки Франції;
- проаналізувати сучасні економічні засади державного управління щодо політики безпеки Франції;
- визначити стратегічні напрями реалізації досвіду Франції щодо міжнародного співробітництва у сфері безпеки;
- окреслити перспективи співробітництва України з європейськими та євроатлантичними структурами у сфері безпеки;
- визначити концептуальні засади розвитку державного управління безпековою політикою України з урахуванням досвіду Франції.

Об'єкт дослідження – стан національної безпеки сучасної Франції.

Предмет дослідження – діяльність політичних інститутів та акторів з формування нової концепції та політики забезпечення національної безпеки сучасної Франції, що відповідає назрілим потребам XXI століття.

Наукова новизна дослідження полягає, насамперед, у тому, що проблема національної безпеки сучасної Франції розкривається на широкій теоретико-методологічній та політологічній основі, як одна з важливих складових політичної науки; обрана тема досліджується в тісному взаємозв'язку спеціальних знань з різними галузями соціальних наук – історія, філософії, політології, психології, з широким використанням різноманітних політичних теорій і технологій, соціальних цінностей і політичного прогнозування, що безумовно істотно збагатило зміст політологічного дослідження і значно розширило його теоретико-методологічну базу.

Ключові слова: національна безпека, державне управління, політика безпеки, європейська політика.

Summary

Oleksandr Yurchenko "The Mechanism of Strengthening National Security of Ukraine: Euro-Atlantic Experience and Domestic Realities" - on the rights of the manuscript. Master's work for the degree "Master". Black Sea National University named after Petro Mohyla - Mykolaiv, 2019.

National security is a major state priority. It is secured by its diplomacy and its armed forces when it comes to foreign security, and by internal political measures and internal order forces, when internal security issues are in order. Both dimensions of external and internal security are closely linked, especially in the context of the "open" Schengen borders between EU countries and the active migration flow that traditionally goes to France from Africa and Asia.

The increased attention of France to national security problems is also due to the fact that, after the collapse of the colonial empire in the 1950s and 1970s, the country was a middle European country with nuclear weapons, the country still pursues active foreign and military policy in Europe and beyond - in The Mediterranean, Africa, the Middle East and more. In connection with the Brexit, France remains the only EU country with a nuclear weapon and permanent membership of the UN Security Council, and will therefore have a greater responsibility to ensure not only European but also global security. In this connection, the question becomes urgent: what are the main challenges to France's national security today and what are the powers and means of Paris to secure them.

The purpose of the study is to study the conceptual and practical aspects of France's national security in the context of a political process, taking into account the demographic and environmental situation, the current transformation and globalization of both external and internal threats to the national interests of France in the 21st century, to form a qualitatively different system and policy of national security. .

To achieve this goal it is necessary to solve the following problems:

identify to define the essence of the concept of "national security" and its use in the system of public administration and administration;

- to explore the evolution of the development of the European Security and Defense Policy;

- find out the place and role of France in the European Security and Defense Policy;

- to analyze the regulatory framework of public administration for France's security policy;

- to determine the organizational and functional support of public administration for the security policy of France;

- to analyze the current economic principles of public administration regarding the security policy of France;

- identify strategic directions for implementing France's experience in international security cooperation;

- outline the prospects for Ukraine's cooperation with European and Euro-Atlantic security structures;

- identify determine the conceptual framework for the development of public administration in Ukraine's security policy, taking into account the experience of France.

Object of study - the state of national security of modern France.

The subject of the study is the activity of political institutions and actors in the formation of a new concept and policy of national security of modern France, which meets the ripe needs of the 21st century.

The scientific novelty of the research is, first of all, that the problem of national security of modern France is being revealed on a broad theoretical, methodological and political basis, as one of the important components of political science; the chosen topic is explored in the close interrelation of specialized knowledge with different branches of social sciences - history, philosophy, political science, psychology, with wide use of various political theories and technologies, social values and political forecasting, which certainly significantly enriched the content of political science research and greatly expanded it the oretical and methodological base.

Keywords: national safety, state administration, politics of safety, European politics.